

PORTRET

JAN SCHILDER

Leeftijd: 54
Woonplaats: Heerhugowaard
Carrière: onderhoudsmonteur rozen-
kwekerij, spermaverkoper
KI Nieuw Leven en
zelfstandig aAa-analyseur
las Heerhugowaard

Jubilerende aAa-analyseur Jan Schilder: 'Fokkerijproblemen ontstaan iedere keer door een te eenzijdige, commercieel gedreven focus'

Nuchter en vasthoudend

Weerstand heeft Jan Schilder veel gehad bij het introduceren van het aAa-systeem in Nederland. Toch is hij niet verbitterd en brengt hij na vijftig jaar nog altijd passie, bezieling en energie over. Het aAa-systeem heeft daardoor grote opgang gemaakt.

tekst **Florus Pellikaan**

Als je maar lang genoeg gewoon blijft, dan word je vanzelf bijzonder. Deze reclameslogan van een grote verzekeraar zou eigenlijk best goed passen bij aAa-analyseur Jan Schilder. Hoewel hij verantwoordelijk is voor het succes dat het paringssysteem aAa heeft doorgemaakt, blijft hij nuchter en dicht bij de praktijk. 'Het liefst sta ik iedere dag met de laarzen in de stront uit te leggen wat ik aan een koe zie en hoe je er een betere nakomeling uit kunt krijgen', vertelt Jan Schilder (54), die dit jaar exact 25 jaar de erkenning als aAa-analyseur op zak heeft. 'Van discussiëren houd ik totaal niet.

Maar de fokkerij bleef kriebelen. Tijdens het bezoek aan een fokkerijavond van KI Nieuw Leven werd Schilders fokkerijkennis 'ontdekt' door Ate Kuipers en Zeger van Pelt. Ze vroegen hem in dienst te komen als spermaverkoper. Tijdens een van de daaropvolgende lezingen van KI Nieuw Leven kwam Schilder in contact met spreker en aAa-analyseur in Amerika Phil Hasheider. 'Heel naïef bood ik aan hem van Schiphol te halen, hoewel ik geen Engels sprak. Ik had de zin "Hello, my car is there" ingestudeerd, omdat ik zo lang mogelijk in zijn buurt wilde zijn. Ik had over aAa gehoord en had behoefte

pen en wordt er constant gezocht naar de oorzaken van gebreken en het verbeteren van kwaliteiten. 'Een kalf is niet het resultaat van een stier, maar van een paring. Er wordt vaak naar een hoogste stier gezocht omdat men bang is te verliezen wat men heeft. Maar er wordt niet nagedacht over wat je creëert. Je moet een goede combinatie maken om iets te krijgen wat beter is dan moeder én vader.'

In de achterliggende 25 jaar heeft Schilder tot zijn ergernis veel doodlopende fokkerijtrends gezien. 'Problemen ontstaan iedere keer doordat fokkerij eenzijdig focust. De fh-koeien werden te dik, de holsteins te smal en de angus te klein. En dat iedere keer omdat mensen bepaalden wat het ideaalbeeld is om dat vervolgens commercieel uit te nutten, zonder rekening te houden met wat voor het natuurlijk functioneren van de koe wenselijk is', stelt Schilder. 'Het kijken naar de totale koe is weggereduceerd naar kijken naar alleen uier en benen. Men vergeet echter dat alle onderdelen van de koe invloed op elkaars functioneren hebben. Als een koe gaat lopen, bewegen niet alleen de benen, maar haar hele lijf en zelfs haar kop. Lineaire exterieurbeoordelingen constateren het probleem, maar wij de oorzaak.'

Liever genetische rust

Ook nu ziet Schilder weer de sporen van commercieel gedreven eenzijdige fokkerij. 'Genomic selection zou een hulpmiddel moeten zijn, maar is een doel geworden. Van hoog naar hoger en hoogst, maar wat heeft de boer eraan? Die is meer gebaat bij genetische rust op basis waarvan hij passende combinaties kan maken voor een koe in balans dan dat hij gebaat is bij snelle genetische vooruitgang en lagere betrouwbaarheden', stelt Schilder.

In de afgelopen 25 jaar is door de aanpak van Schilder en zijn collega's Maurice Kaul, Marcel Verboom en Jurjen Groenveld Nederland langzaam geworden tot het centrum van aAa. Nieuwe analyseurs komen dikwijls naar Nederland om het vak te leren. En met name dat laatste is iets waar Schilder zich voor wil inzetten. 'Ik heb in 25 jaar heel veel kennis ontvangen. Van de bedenker van aAa Bill Weeks, maar vooral ook van Jim Sarbacker, met wie ik jaarlijks enkele maanden alle stieren in Europa heb geanalyseerd. En dat altijd met de onvoorwaardelijke steun van mijn vrouw en kinderen. De komende jaren wil ik die kennis delen met zo veel mogelijk geïnteresseerden van over de hele wereld en die een gedegen opleiding geven. En intussen blijf ik zo lang als ik kan gewoon koeien analyseren.'

'Een kalf is niet het resultaat van een stier, maar van een paring'

Toen ik 25 jaar geleden bij de introductie van aAa voor de eerste keer een presentatie moest geven, had ik er tot het laatste moment liever voor gekozen onder tafel te gaan zitten. En lezingen geven is nog steeds niet mijn favoriete bezigheid. De enige reden dat het systeem nog steeds bestaat, is de boer die de resultaten ziet en ons daarvoor betaalt en dat al 64 jaar.'

Van weerstand naar SAP

De ogenschijnlijk passieve manier van marktbenadering zonder enig marketing- of reclamebudget is toch zeker niet zonder resultaat gebleven. Inmiddels behoort Nederland met ruim 2000 klanten tot de landen met het grootste percentage aAa-gebruikers en maakt het systeem ook opgang in de melkgeitenhouderij. Jan Schilder zette met zijn scherpe oog voor het ontdekken en benoemen van kwaliteiten van de koe daarvoor de trend.

Al op jonge leeftijd had hij een grote passie voor koeien en fokkerij. Melkveehouder worden was zijn droom, maar toen hij van school kwam, was zijn vader nog te jong, waardoor Schilder zijn zaterdagbaantje bij een rozenkweker uitbreidde en fulltime onderhoudsmonteur werd.

aan meer informatie', vertelt Schilder. De interesse van veehouders voor aAa werd in Nederland door de lezing definitief geboren. Schilder beet zich in het systeem vast en kreeg eind 1989 als eerste Europeaan zijn bevoegdheid als zelfstandig analyseur. 'Ik moest vanuit Noord-Holland naar het Zeeuwse Biggekerke rijden om 25 koeien te analyseren. Sommige mensen verklaarden me voor gek om met een jong gezin zo'n avontuur aan te gaan. Maar ik heb niet veel gerekend en gedacht en gewoon altijd mijn gevoel gevolgd en ben ervoor gegaan.'

Weerstand bij het introduceren van aAa heeft Schilder veel gehad. Eerst van KI Nieuw Leven die aAa wilde vercommercialiseren en daarna van de veeverbetering in het algemeen. 'Als je de koppen in de Veeteelts van toen leest, dan schrik je. Het was destijds ondenkbaar dat aAa nu een plaats heeft in het stieradviesprogramma SAP.' Toch is Schilder niet verbitterd over de weerstand. 'In het begin was het echt niet leuk, maar het heeft mij en aAa wel gemaakt tot wie we zijn.'

Binnen het aAa-systeem krijgen koeien en stieren een driecijferige code gerelateerd aan scherpe of ronde eigenschap